

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ХІМІКО-БІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра біології людини та екології

Назва освітнього компонента <i>Нормативний/вибірковий</i>	Безпека життєдіяльності та основи охорони праці Модуль 1. Безпека життєдіяльності <i>Нормативний</i>
Ступінь освіти	Бакалавр
Освітня програма	Професійна освіта. Комп'ютерні технології
Рік викладання / Семестр / Курс (рік навчання)	2022 – 2023 / VII семестр / IV курс
Викладач	Прокоф'єва Ольга Анатоліївна
Профайл викладача	https://hb.mdpu.org.ua/prokof-yeva-olga-anatoliyivna/
E-mail	prokolga01@ukr.net
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=4912
Консультації	Онлайн-консультації згідно з графіком роботи кафедри: через систему ЦОДТ МДПУ імені Богдана Хмельницького.

1. АНОТАЦІЯ

Навчальна дисципліна «ПП-01 Безпека життєдіяльності та основи охорони праці (Модуль 1. Безпека життєдіяльності)» з циклу нормативних компонентів здобувачів вищої освіти за освітньою програмою «Професійна освіта. Комп'ютерні технології» передбачає формування у здобувачів поглиблених теоретичних знань з безпеки життєдіяльності.

Сутність вивчення модулю №1 «Безпека життєдіяльності» полягає у набутті здобувачами компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Основна мета засвоєння курсу полягає у набутті знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку.

Завдання курсу передбачають опанування здобувачами знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятного ризику.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

Загальні компетентності

ЗК 8. Здатність бути критичним і самокритичним, приймати обґрунтовані рішення, виявляти ініціативність і творчий підхід.

ЗК 10. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

Спеціальні (фахові) компетентності

ФК 7. Здатність здійснювати професійну діяльність з дотриманням вимог законодавства, стандартів освіти, професійних стандартів, нормативної документації навчальних закладів.

ФК 13. Здатність ідентифікувати небезпечні чинники природного та техногенного середовищ, оцінювати безпеку технологічних процесів і обладнання, ефективно виконувати функції з охорони праці на робочому місці, вживати заходів щодо усунення причин нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН 5. Здійснення професійної комунікації, розуміння співрозмовників, психологічний вплив у процесі комунікації, адекватне розуміння вербальних і невербальних комунікативних сигналів, здатність долати комунікативні бар'єри.

ПРН 7. Знання системи загальних норм моральної поведінки людини та групи людей, етичних принципів, розуміння професійної моралі.

ПРН 8. Знання теоретичних положень педагогіки та психології професійної освіти, вимог освітнього законодавства, стандартів освіти, професійних стандартів, нормативної документації навчальних закладів.

ПРН 16. Уміння впроваджувати ефективні методи організації праці відповідно до вимог екологічної безпеки, безпеки життєдіяльності та охорони і гігієни праці.

5. ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Вид заняття	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Кількість годин	8 годин	6 годин	31 година

6. ПОЛІТИКА

Політика академічної поведінки та етики:

- Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом;
- Пропущені заняття мають бути відпрацьовані протягом 2 тижнів на кафедрі або он-лайн в часи консультацій викладача;
- За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, та ін.) навчання може відбуватись в он-лайн формі;
- Не користуватися мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття без дозволу викладача;
- На заняттях дотримуватись правил роботи у групі, шанобливо ставитись до поглядів один одного;
- Вчасно та самостійно виконувати завдання поточного та періодичного контролю, завдання для самостійного опрацювання;
- Дотримуватись Кодексу академічної доброчесності МДПУ імені Богдана Хмельницького https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/Kodeks-akadem-dobrochesnosti_2020.pdf та Положення про академічну доброчесність https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/akademichna-dobrochesnist_2020.pdf.

7. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

7.1 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ЗАГАЛЬНА)

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
Блок 1. Безпека життєдіяльності						
7	Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик, як кількісна оцінка небезпек. Надзвичайна ситуація	Лекція (2 год.), самостійна робота (5 год.)	Основна : 1-4, Додаткова 1-3	Підготувати ся до практичного заняття, виконати завдання практичної і самостійної роботи	5	впродовж сьомого навчального семестру (перший періодичний контроль)
9	Тема 2. Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки	Лекція (2 год.), практична робота (2 год.), самостійна робота (5 год.)	Основна : 1-4, Додаткова 1-3	Підготувати ся до практичного заняття, виконати завдання практичної і самостійної роботи	5	впродовж сьомого навчального семестру (перший періодичний контроль)
10	Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні	Лекція (2 год.), практична	Основна : 1-4,	Підготувати ся до	5	впродовж сьомого

	наслідки. Пожежна безпека. Радіаційна безпека Хімічна безпека	робота (2 год.), самостійна робота (6 год.)	Додаткова 1-3	практичного заняття, виконати завдання практичної і самостійної роботи		навчального семестру (перший періодичний контроль)
10	Тема 4. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС	Лекція (2 год.), практична робота (2 год.), самостійна робота (6 год.)	Основна : 1-4, Додаткова 1-3	Підготувати ся до практичного заняття, виконати завдання практичної і самостійної роботи	5	впродовж сьомого навчального семестру (перший періодичний контроль)
9	Тема 5. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та АТО у НС	Практична робота (2 год.), самостійна робота (7 год.)	Основна : 1-4, Додаткова 1-3	Підготувати ся до практичного заняття, виконати завдання практичної і самостійної роботи	5	впродовж сьомого навчального семестру (перший періодичний контроль)

7.2. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

Теми лекцій та питання, що вивчаються	
<p>Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з БЖД, таксономія небезпек</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мета і завдання курсу 2. Модель життєдіяльності людини 3. Безпека людини, суспільства, національна безпека 4. Основні реальні та потенційні загрози національній безпеці України, стабільності в суспільстві на сучасному етапі (Закон України «Про національну безпеку України») 5. Системний підхід у безпеці життєдіяльності 6. Небезпека. Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек 7. Надзвичайна ситуація 8. Класифікація НС за причинами походження, територіального поширення і обсягів заподіяних або очікуваних збитків 9. Об'єкти підвищеної небезпеки 	
<p>Тема 2. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Небезпечні геологічні процеси. Вражаючі фактори, характер їхніх проявів та дії 2. Небезпечні гідрологічні процеси і явища. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та наслідки 	

3. Пожежі у природних екосистемах. Вражаючі фактори, характер їхніх проявів та наслідки

Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки

1. Техногенні небезпеки
2. Класифікація, номенклатура і одиниці виміру вражаючих факторів фізичної та хімічної дії джерел техногенних небезпек
3. Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Рівні виробничих аварій в залежності від їхнього масштабу
4. Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях

Тема 4. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС

1. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження
2. Тероризм. Види тероризму
3. Сучасні інформаційні технології та БЖД людини. Особливості впливу інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства
4. Демографічна та медична ситуація в Україні як складові соціальних факторів, що впливають на життя та здоров'я людини
5. Корупція і криміналізація суспільства
6. Маніпуляція свідомістю
7. Розрив у рівні забезпечення життя між різними прошарками населення

7.3. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ)

Теми практичних занять та питання, що вивчаються

Тема: Біологічні небезпеки (медико-біологічні).

1. Різновиди медико-біологічних небезпек і заходи, які можуть зменшити прояви їх дії (за аналітичним оглядом стану техногенної та природної безпеки в Україні у частині «Загрози медико-біологічного характеру та заходи щодо зменшення їх негативних наслідків» Державної служби України з надзвичайних ситуацій
2. Перелік медико-біологічних надзвичайних ситуацій. Номенклатура параметрів уражальних чинників біологічної дії.
3. Медичний, біологічний і психологічний захист, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення.
4. Дії з надання домедичної допомоги не медичними працівниками постраждалим відповідно до порядку, затвердженому наказом Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах».

Тема: Радіаційна безпека.

1. Джерела радіації та одиниці її вимірювання.
2. Класифікація радіаційних аварій за характером дії і масштабами.
3. Механізм дії іонізуючих випромінювань на тканини організму. Ознаки радіаційного ураження.
4. Режими захисту населення.

Тема: Соціальні та психологічні фактори ризику. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки.

1. Види поведінки людини та її психічна діяльність: психічні процеси, стани, властивості, їх

роль у підвищенні безпеки життєдіяльності

2. Поняття про психоемоційні напруження (стрес). Етапи розвитку стресу. Види напруження

3. Психотипи за реакцією людей на небезпеку

4. Натовп. Поводження в натовпі

Тема: Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та АТО у НС.

1. Правові норми, що регламентують організаційну структуру органів управління безпекою та захистом у НС.

2. Структурно-функціональна схема державного управління безпекою та захистом у НС в Україні з урахуванням правового статусу і повноважень органів влади.

3. Превентивні та ситуаційні норми. Компенсаційні та регламентні норми.

4. Зонування території за можливою дією вражаючих факторів НС.

5. Загальні функції управління пов'язанні з прогнозуванням, плануванням, регулюванням, координацією і контролем.

7.4 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

Тема для самостійного опрацювання

Тема: Категорійно-понятійний апарат з БЖД, таксономія небезпек

Тема: Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки

Тема: Техногенні небезпеки та їхні наслідки

Тема: Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС

Тема: Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та адміністративно-територіальних одиниць у надзвичайній ситуації

8. МЕТОДИ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Тестовий контроль; практична перевірка під час практичних занять; контроль виконання завдань самостійної роботи (реферати, презентації), поточний контроль.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ВИДІВ КОНТРОЛЮ

Критерії оцінювання діяльності студентів на практичних заняттях, виконання завдань самостійного опрацювання наведені у таблиці:

Бали	Критерії
5	Студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки

	вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.
4	Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.
3	Студент в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
2	Студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.

Методи контролю результатів навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Перевірка під час практичних занять	Усього 20 балів 0-5 балів: 0 – за невиконане завдання; 1-2 – за неповністю і несвоєчасно виконані завдання або з серйозними помилками, невірні відповіді на додаткові питання, 3-4 - за неповністю виконані завдання або з деякими помилками, неповні відповіді на додаткові питання, 4,5-5 – за повне і своєчасне виконання завдань та правильні відповіді на додаткові питання
Періодичний контроль (виконання контрольних робіт)	Усього 30 балів ПК1 - 30 балів 0 – за невиконане завдання 1-5 – за не виконане, виконане епізодично завдання 6-10 – за не виконане до кінця завдання з серйозними помилками; 11-15 – частково не повне і не своєчасне виконання контрольної роботи та не правильне виконання алгоритму 16-20 - повне і своєчасне виконання контрольної роботи та правильне виконання алгоритму, з серйозними помилками 21-25 - повне і своєчасне виконання контрольної роботи та правильне виконання алгоритму, з незначними помилками 26-30 - повне і своєчасне виконання контрольної роботи та правильне виконання алгоритму

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Безпека життєдіяльності: підручник./ О.І. Запорожець О. І., Б.Д. Халмуродов, В.І. Применко та ін. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 448 с.
2. Лапін В.М. Безпека життєдіяльності людини: навч. посіб./ В.М. Лапін. – 8-ме вид, переробл. і доповн. – К.: Знання, 2013. – 335 с.
3. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти України I-IV рівнів акредитації. – Львів: «Каравела», 2002. – 328 с.
4. Яким Р.С. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. – Львів: Видавництво «Бескид Біт», 2005. – 304 с.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

1. Іванова І.В., Заплатинський В.М., Гвоздій С.П. Безпека життєдіяльності: навчально-контролюючі тести. – Київ: «Саміт-книга», 2005. – 148 с.
2. Мохняк С.М., Дацько О.С., Козій О.І., Романів А.С., Петрук М.П., Скіра В.В., Васійчук В.О., Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Львів. Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2009.- 264 с.
3. Халмуродов Б.Д. Безпека життєдіяльності. Перша допомога в надзвичайних ситуаціях: Навч.посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 138 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua>
2. Верховна Рада України <http://rada.gov.ua>
3. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua>
4. Міністерство освіти і науки України <https://mon.gov.ua>
5. Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua>
6. Державна служба України з надзвичайних ситуацій <http://www.dsns.gov.ua>
7. Рада національної безпеки і оборони України www.rnbo.gov.ua
8. Постійне представництво України при ООН <https://ukraineun.org>
9. Північноатлантичний альянс (НАТО) <http://www.nato.int>